

FRANCUZ (143) *sb*

Francuz *m* (127), **Francoz** *m* (1) [*n-ethn*]; Francuz : Francoz *Mqcz* (3 : 1); **Francuzy** *pl t* (2) [*n-loc*]; *w* *znaczn.* **2.**: **francuz** *m* (7), **francuza** *f* (2), **francoza** *f* (1), francuz *m a.* francuza *f* (3), francoz *m a.* francoza *f* (1); francuz *RejPos*, *RejZwierc* (6); francuza *WerGośc*; francoza *BartBydg*; francuz *a.* francuza *RejWiz* (3); francoz *a.* francoza *Murm*.

-z (10), -s (10), -sz (1).

a jasne.

sg N Francuz (21), skrót: F. (1), francoza (1). \diamond *G* Francuza (4), francuzy (1). \diamond *D* Francuzowi (1). \diamond *A* Francuza (2). \diamond *I* Francuz(e)m (1). \diamond *pl N* Francuzowie (50), Francuzi (1) *OrzRozm*, francuzy (7). \diamond *G* Francuz(o)w (18), francuz(o)w (1), Francuz (2) [*n-loc*]. \diamond *D* Francuz(o)m (6), francuz(o)m (1). \diamond *A* Francuzy (18), francuzy (1). \diamond *I* Francuzy *BielKron* (4), Francuzami (1) *StryjKron*, francuzy (1).

Sł stp, *Cn brak*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *n-ethn*; *Gallus Mymer*¹, *Murm*, *Mqcz*; *Francus Murm* (128) : Ten Pilát był Francus rodem z miasta Lugdunu. *OpecŻywList* C2; *Murm* 31, 34; *Mymer*¹ 32; Tenći zwyczaj yeft v Włochow/ Fráncuzow/ á inadz nawyęcey v Nyemcow *GliczKsiąż* M2v; *KrowObr* 134; Nie dádzą nam Niemcy/ Włofzy/ Hifzpani/ y Fráncuži [...] Człowieká drugiego Hofiułowi Polakowi náłzemu/ vczonym rozumem á kthemu ofobliwym piorem vraczonym rownego. *OrzRozm* P3v, F3; wy tu siedźicie zá Polřkim kroleřtwem iáko zá murem/ tákieř Niemcy s Fráncuzy. *BielKron* 410, 102v, 122 [2 r.], 153v, 154, 157v (45); *KochZg* A2v; *LeovPrzep* A4v, D3v; *Genitus Cellis*, Fráncos we Franciey ie vrodził. *Mqcz* 145d, 63a, 71a, 373c; *OrzQuin* A2, R4v; *Prot* Ev; *GórnDworz* B2, Lv, Bb; *RejZwierc* 242; *StryjWjaz* A4 [3 r.], B2, B4, B4v; *CzechRozm* 150v [2 r.], **; *KlonKr* A2, A4v [2 r.]; Fráncuzowie zálegli byli kráie láfu *ModrzBaz* 104, 63, 75v, 103v, 104; *SkarJedn* 258; Ia mu Włofką ziemię zořtáwię/ á řam řię do Fráncuzow y Hifzpanow vdam. *SkarŻyw* 311, 29, 518; Ci potym zřaczywřzy řie z Francuzámi/ ktorých w on czás Galatámi y Celtámi zwano/ ze dwu narodow w ieden przes řpolne mieřzkánie zřczonych y řpoionych řá rzeczeni Celtiberij *StryjKron* 16, 59, 61, 432, 457, 487; *CzechEp* 264; *KochFr* 90; *KochSz* A2v; *ReszHoz* 115; *GórnRozm* L4v; *PapřUp* K2v [2 r.]; *ActReg* 183; *Calep* 266a; gdy řie Fráncuzowie z Hifzpany o Sycyliá y Neápolim řwárzyli. *OrzJan* 27, 108; *JanNKar* B4, D [2 r.], G; *SarnStat* 370 [2 r.], 371; *KmitaSpit* A3v; *PowodPr* 57; *CiekPotř* 66; *SkarKazSej* 706b [3 r.]; Daymyř iuř ten dánk Hifzpánom y Niemcom/ Fráncuzom/ Włochom/ inřzym cudzořiemcom *KlonFlis* D2v.

Szeregi: »Gallus (*a.* Gallik) albo (to jest) Francuz« [*szyk* 4 : 2] (6). Longinus porářił Gálliki álbo Fráncuzy nad rzeká Rodanem. *BielKron* 121; Ten Florus był Gállik álbo Fráncuz *BielKron* 146; Piřátem wyřřzey iáko Gállli to ieřt Fráncuzowie dawáli pomoc Schothom przeřiw Anglikom. *BielKron* 233v, 7v, 128; *StryjKron* 61.

»Francuzowie albo Sykambry« [*szyk* 1 : 1] (2): SYkámby álbo Fráncuzowie/ zowiem ie teř Gálliki/ od miářtá Sykámbyey/ ktore byli záłoczyli napirwey w Azyey/ przyředřzy do Niemiec *BielKron* 122, 296v.

2. *n-loc pl t*: *Francja* (2) : vciekł do Fráncuz/ to ieřt do Gálliey *BielKron* 180v; Celticus, Yeden z Fráncus *Mqcz* 46d.

3. lek. *Choroba weneryczna; morbus Gallicus Murm, BartBydg; morbus regius BartBydg (13)* : Morbus gallicus. Die kranckheit der frantzosen. Nyemoc łtych [!] kroft/ álbo fráncozy. *Murm* 70; *BartBydg* 127; *RejWiz* 58; A iuzći lie pogoily/ Ony twoie łtare guzy/ A bolą więc by Fráncozy. *RejZwierc* 231v, 236.

W połączeniach szeregowych (7): Więc iż dziwne przyłmáki dziwne też y wrzody/ [...] Kánkry/ Kárbunkulufy/ Cyrogry/ Fráncozy *RejWiz* 15, 90; *RejPos* 228; *RejZwierc* 14, 60; My dla Bogá żywego/ izali nas ná rzeż pobić máią/ iáko woły ábo świnię/ ábo inłze bydło? że fię ták tym niezbednym obzárłtwem tuczým? przez co nie tylko dołtáiemy Kánkrow/ Kárbunkułow/ Antraxy/ Fráncozy/ y z dżiwnemi ich potomki: ále tráćimy łádkę Bożą *WerGośc* 262.

Szereg: »guzy albo francuzy« (2): A ták tákie dobrodzieyłtwá wzaiemne bywaią/ y wzaiemne też guzy álbo fráncozy s tego dobrodzieyłtwá rołtą. *RejZwierc* 101v; Ale iefzcze będzie żáłofnieyłza/ gdy z guzow álbo s fráncozow/ álbo z dżiwnych wrzodow nań [*na człowieka zabawionego światem*] nieobácznie przypádnie. *RejZwierc* 167.

Synonimy: 1. *Gallus*; 2. *Gallija*; 3. »dziki świerzł«, *galik*, »niemoc kurewnikow«, *ospice*, *przymiot*, »wrzod galijski«, »złe krosty«, »zły wrzod«.

Cf **FRANCA**, [**FRANCUGA**]